

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyeíñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocríjtó úúballéné tújkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocríjtó íicúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe ihyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñe. Píívyéébéhjáa Jetsocríjtoke néé dibye íicúve múnáadívú teene íbóhówájtsoki. Áanéé óhdivu bóhówájtsóobe naavédú nééné pañe níjkyéji múnáajpij tééveri.

² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímiáané Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtóo óhdivu bóhówájtsóné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éévemej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjuco téhaami úúballenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnáa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá ííñújiri meíjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aane óví Píívyéébe ípíívyema íjcyátuube íjcyaduré íjcyaaabe ámúhake píaabó íbúwájí ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevádú nééne óví téhdure ámúhake píaabóhi.

⁵ Téhdure óví Jetsocríjtó pañétúejpi dsíjívétúu bóhítujkénuube ámúhake píaabó pámeere ííñújiri íjcyané avyéjuyté avyéjuube íjcyaaabe. Diibye ímiáábé íjcyaaabe méhdivu ímiáájú bóhówátsohíjcyáhi.

Muuráhjáa mítyane meke iwáýjúnéllii ítyujpácýó waagóoobe téénej tééveri méimítyú méhdityu iwáágóoki.

⁶ Aabée meke picyóó Cááni Píívyéébé avyéjújte meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúúvájte meíjcyame dííbyeke meíícúveki. Aabe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjútsohíjcyá pajjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

⁷ Ámuúháj, muurá pámeere míamúnaa dííbyekée cáváájcomema maájtyúmíí ojtsó pañe tsáábeke. Aane dííbyeke cáhcújtsotúmé íájtyúmíne taáhi. Ehdú pajtyéíñe ímiááne.

⁸ Muurá Píívyéébe néehíí: “Oo panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyaaabe muurá ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóííbye.” Ehdú muurá Píívyéébe néehíí.

Críjtoke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyaaabe ámuha meícúbáhrámeídyuré ó ícúbáhrámeíhíjcyá téhdure dííbyé avyéjújpi o íjcyáábe. Áhdure ámuha teene maáábucúduré ó aabúcu híjcyá Jetsocríjtó oke píáábóneri. Okée muurá waagóomé móóáj píinétú páhbau ‘Páhmoó’ némeítsihvu Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtodítyú íjcyane o úwáábohíjcyáné hallútu.

¹⁰ Aabée tétsihyi o íjcyaaabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcóójí dííbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kéévánécoba óoma ihjyúvá éhne múúne rojrócó mellíjchune íhjuváu.

11 Okée neébe:

—Ímichi oo téhijpi páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. Áhdíciane páneere ícyooca u ájtyumíne waajácúháámitu u cáátunúne ú wáalloó Áátsiá iinújiri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmínaa, Péégamoo, Tiatííraa, Tsáádií, Piradéépiia, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu.

12 Ehdúu oke dibye néenélii ó révoové múha óoma íhjuváné o wáájácuki.

13 Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óorótu méenúmeíñé peetéihcyúnéj piine tsaapi míamúnáajpídyú neébe íjtyúháacyú hallúvú íwajyámú íjcyabe íjyócunúúbeke. Áábéj pinétúu óoro mííhé chiúcunú íjpiújívújuco íjcyamííhe.

14 Áábé níwacóo ávyéta tsítsí obééjá ihjínédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cúújuwa péétécunúdu.

15 Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péétécunúdu. Áánetúu dibye íhjuváné keeváwu téhiñe níwácunúne íhjuvádu.

16 Aabée ímiánéjácúéhójtsiri ejécunú 7-meváké míícúruke. Áánetúu íhjuútu nítsúwá kéhiúcunú ‘pa-jtyo’ neéwa panéjcuvaré tsúhjívawa. Áábé húmí ámítsaráhcóo nuhba ájchúcunúdu.

17 Áábekée o ájtyúmíne dííbye lliñévú ó áákityeíñú múu dsíjívédu. Árónáacáa íhyójtsi ímiánéjácúéhójtsí táhallúvú ipícyóóne oke neébe:

—Díhllityédíñe. Muurá ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyétsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóííbye.

¹⁸ Muuráhjáa o dsíjíveebe tsiiñe ó bohíí. Aabe tsáhájuco mújyú o dsíjívéityúne. Aabe míamúnáake cúújúwá pañévu ó waagóóhi.

¹⁹ Ahdícyane páneere íñe ícyooca tsúuca íjcyánema bóónetu pájtyeíñe u ájtyumíné caatúnú waajácúháámitu.

²⁰ Muurá támiánéjécúéhójsiri 7-meva mícúruke u ájtyumíné 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcyúvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnáa íjcyane nééiyóne.

2

Éépetsorí íjcyané cahcújtso múnáa éllevu cáatúnúmeíñe

¹ Ahdícyane Éépetsorí íjcyané cahcújtso múnáa uwáábóóbe éllevu íllu caatúnu: “7-meva mícúruke ímiánéjécúéhójsiri éjécunúúbé 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj pine úllehíjcyabe ámuhákye néehíí:

² Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí táwákimyéí meméénuhíjcyané panévaré ámuha maáábúcúnema. Téhdure ó waajácú ímí tehjújuco ámuha meúwáábohíjcyané ímítyúmeke. Muurá Píívyéébé uwáábo múnáadi iye díllómeíyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá állíu múnáaré ditye íjcyane.

³ Aane ímiááné ó waajácú táwájyuri ámuha meícúbáhrámeíhijcyáné oke íhvéjtsotúmére.

⁴ Áronáa ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájucó oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhcújtsóijyu mewájyudu?

⁵ Aane meítsáávéne méihvété ímityúné ámuha meméénuhijcyánetu. Áane méímibáávýé éijyúu ámuha meícyahijcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhajchíí ílluréjucó ámúhake o íhvéjtsóíñé wáájácúratúmeréjucó ámuha meíjcyaki.

⁶ Áronáa tehdújucó ámuha metsárillehijcyáné nicoraítámú ímityúné méénuhijcyanéhjí téhdure idyé o tsáriléne.

⁷ Aane ihdyu óvíi ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmé ímí ícyahijcyámeke nihñéetsihvúré ó ájcuú múijyú ditye dsíjívájucóóityúne bóhívu Píívyéébé avyējuri tsaímíyé ditye íjcyaki.”

Ejmíinari íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁸ Téhdure Ejmíinari íjcyáne cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Ímichi téhijpi páneeréé ípívyéjtsóobe téhdure níjke íjcyabe páneere níjkévátsóiibye éhnée dsíjívéebe tsiíñe bóhíbe ámúhake neéhií:

⁹ Ó waajácú idátsó ámuha meícúbáhrámeíhijcyáné oke ámuha meúráávýéné déjúcotu. Muurá tsaate íllure íállíñe Píívyéébeéjtedi díllómeíyómé nehníwu ámúhadítyú ihjyúvahijcyá Naavéneéjtéré

ijcyánellíihye. Ehdu ídátsó ámuha ííñújiri meijcyárónáa ámúhá avyējú níjkyējiri ijcyáhi.

¹⁰ Ahdícyane mááábímyeídí éhniíñevu ámuha meícúbáhrámeííñeri. Muurá ámúhadítýú tsaatéké Píívyéébere wáájácúllémeke Naavéné cúvéhoojánutsómé ámuha méícúbáhráméíí pahójtsícúj coojíva. Árónáa ihdyu íhvéjtsotúmé tsaímíyé oke méúráávyeco ámuha medsíjívétsihvújuco ámúhakye o ávyéjujtsómé ámuha meijcy mújyú dsíjívéityúmeréjuco.

¹¹ Aane ihdyu óví ímiáané lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake nehijcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmé tsá nihñéétsihvúré wágóóóvéityúne.”

Péégamóri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹² Tehdure Péégamóri íjcyané cahcújtso múnáa uwáábóóbe éllevu íllu caatúnu: “Níitsúwá ‘pajtyo’ nééwa panéjcuvaré tsúhjíváwama íjcyaaabe ámúhakye nééhií:

¹³ Ó waajácú ámuha muhdú meícyahíjcyané Naavéné ávyéjújkímyeíñé ííñújiri. Árome ímí tehdújuco oke ámuha meúráávyehíjcyané oke ámuha mecáhcújtsónema. Muuráhjáa táuubállé méénuhíjcyaaabe Atíípake ditye dsíjívétsórónáa tsá oke ámuha meíhvéjtsotúne.

¹⁴ Árónáa íjcyané tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj pñe ijcyámé tsaate Baraáa uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa diibye Baráake úwááboobe ijraéémuke ímityunévú íbúwajtsómé níjcyotájté

ihcúvé máchohíjcyáhi. Téhdurée ihdícyámema dómácócatsíhijcyáme.

¹⁵ Áhdure idyé ijcyámé tsaate ámúháj pñe nicoraitámú uwáábó o tsárilléné cáhcujtsóme.

¹⁶ Aane ímityúné ámuha meméenuhíjcyáné ihdyu meíhvéjtsóne méímibáávye. Muurá ámuha meímibáávyétúhajchíí lléváhréjuco ámuha éllevu o pééiñe ílluréjuco ámúhadi o ícúbáhraki.

¹⁷ Aane ihdyu óví ímiáané lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íñnerí táhjátsámeítyúmeke ó ájcuú ímiáájuvu wáájácúratúné majchódú néénevu. Áhdure diityéké ó ájcuú tsítsíj néené neewáyuvu wáájácúratúne mémé tééutu cáátúvaúvu. Aane apáámyéré teeu újcume waajácuú mumémé íjcyane.”

Tiatíírari íjcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹⁸ Téhdure Tiatíírari íjcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píívyéébé Hajchi cúújuwa péétécunúdu íhyálluúúcú néébéj tuháacyú ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péétécunúdu néébe ámúhake néehíí:

¹⁹ Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame tehdújuco mewájyúcatsíhijcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí táwákimyéí ámuha meméénúné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíyóné maáábúcu híjcyáne. Áhdure ó waajácú táwákimyéí ímí tehdújuco ámuha meméenuhíjcyáné tujkénúu ámuha meméenuhíjcyáné éhniíñevu.

20 Áronáa ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj p̄ine Jetsabée íjcyalle Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáálledi díllómeílleke iná ámuha menéétulle táicúve múnáake íuwáábori állihíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle ihdícyáméhjima ditye dómácójcatsíyóné ímityúné íjcyatúne. Áhdure nehíjcyalle ditye níjcyotájté icúvé májchoróné ímityúné íjcyatúne.

21 Aane ó téhmehíjcyará dille múhdurá íicyahíjcyáné íhvéjtsóne ímiáállerejúco íjcyaki. Áronáa tsá dille ímilletú ímíjpyeténe.

22-23 Áánéllii ó íhvéjtsóo dílleke dille chemerí ávyétá ihnáho ícúbáhrámeíki. Téhdure díllej tsíímé dsíjiveéhi. Áhdure díllema ímityúné méénuhíjcyámé ícúbáhráméíi teene íhvéjtsótúhachíjyju. Áánetu pámeere cahcújtso múnaa waajácuú ímiááné míamúnáa íbuúúné íjtsaméi o wáájacúne. Aabe ámúhake ó ájcuú muhdú ámuha meícyahíjcyáne áhdovu.

24 Áronáa ijcyámé tsaate ámúhadítyú Tiatíirari diille Jetsabée uwáábó úráávyetúme. Aame tsá wáájacutú álliúré íjcyane Naavenedítyuré tsááne íhtsútúneri idíllone ditye úráávyehíjcyáne. Áyu éhdunéré tééneri ámúhama ó ihjyúváhi.

25 Ahdícyane tsúuca oke ámuha meúraavyémé ímíñeúvú météhmémeícyó tsiíne o tsááíñevújuco.

26 Muurá íínerí táhjátsámeítyúmé o ímillédú nihñéetsihvúré ícyahíjcyámeke ó pícyoó íñujííne avyéjajte ditye íjcyaki.

27 Aame míamúnáake íhtsútú táúhbaá éhne múúne núpájkityu méénúmeíñé lliyíhllóné úméhéiyi

mewápújuhcodu. Ehdu ávyéjuutéimye Llihíyóo oke ávyéjujtsódu.

²⁸ Áámeke ó ájcuú éhne tsítsívé m̄cúruwa imíwu ájchúcunúdu néébedívu.

²⁹ Aane ihdyu óví ímiáané lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

3

Tsáádíyi íjcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Téhdure Tsáádíyi íjcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píívyéébé Apííchó 7-nevádú nééne dííbyedi íjcyaaabe 7-meváké m̄cúruke éjécunúhíjcyaaabe ámúhake néehíí: Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ámuha mékévaúcunúhíjcyará Píívyéébeke ámuha meúraávyénetu. Áronáa tsá ámuha ímí meúraávyetúne.

² Áanéllii téñbúwá meíjcyáne métsúúraméí ímí dííbyeke ámuha meúraávyéíyóneri dííbyedítú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajácú díbye ímillédú ámuha meíjcyatúne.

³ Méítsáávé éíjyúu ámúhake ditye úwaabóné tsúuca ámuha mecáhcujtsóne. Ááne meímíbáávyéne tsiíñe ímíñeúvú dííbyeke méúraávyé. Muurá ámuha meímíbáávyétúhajchíí éhne múúne naní múnáajpi wáájácúratúné tsáhdu o tsáábe ámúhake ó tu-vááóvaáhi.

⁴ Áronáa íjcyámé tsaate ámúhadítú ímityúné méénutúme. Aame ímiáámé íjcyanéllii óóma íjcyáá tsaímíyé tsítsij nééné wajyámuunévú iújcámeíñema.

⁵ Ínerí táhjátsámeityúmé ehdu íjcyaaíhi. Ááme mémeháñé tsá o páácyúityú wágóóóvéityúme mémeháñé cáátúváné waajácúháámitu íjcyane. Áámeke ó bóhówájtsoó Llihíyodívu, téhdure níjkyéji múnáadívu.

⁶ Aane ihdyu óvíi ímiáané lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

Piradéepiári íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁷ Téhdure Piradéepiári íjcyáne cahcújtso múnáa uwáábóóbe éllevu íllu caatúnu: “Ímiáábé állíúútuube Dabíiúvú avyéjü dííbyedi íjcyaaabe páayucúné tsá múha wátájcóityuróne. Áhdure díbye wátájcóné tsá múha pááyúcuítyuróne. Aabe ámuéhakye nééhií:

⁸ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéérome ímí táuwáábó méuráávyehíjcyá oke tóónutúmére. Áánéllii ámuha meúwáábóíñé uwááboju ámuháma o pááyucúné tsá múha wátájcóityúne.

⁹ Áronáa íjcyámé tsaate jodíómú íjcyarómé Naavéné icyánejcúré úraavyémé íllure íállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome ícúbáhrámeíñetu ámuhá lliíñévú ímíhmóúbáne ámuéhakye ávyéjútsoó ámuéhakye o wájjyune iwáájácúnema.

¹⁰ Muurá íhnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcújtsónéllii ámuéhakye ó téhmeé ííñújiri ícúbáhrameí íjcyánetu.

¹¹ Aane lléváhréjucó o tsááiñe. Áánéllii múu muhdú ámuha meícyahíjcyádú tsaímíyé íjcyá ámuhá wáábyutájucó íjcyáneri ámuha mebáñúmeítyuki.

12 Muurá íinerí táhjátsámeityúmeke ó pícyoó Tápiivyéébé duurúvájá apíhajcúnédú nééme ditye ijcyaki. Aame tsá mújyú dííbyedítýú íínéityúne. Áámedítýú ó caatúnuú dííbye mémema íhcyóómi béhné Jerotsaréé níjkyéjiri íjcyácóómi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamyémé diityédítýu.

13 Aane ihdyu óví ímiáané lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííhó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

Raoditséari íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

14 Téhdure Raoditséari íjcyáne cahcújtso múnáa uwáábóóbe éllevu íllu caatúnu: “Píívyéébe páneeréé ípívyéjtsoobe íjcyaduré ícyahíjcyabe allíútuube ámúhake néehíí:

15 Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meúraávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllerá tsaímíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétúhajchíí óvíjyacóóne.

16 Ehdu múhdurá oke ámuha medáriívénéllii ílluréjuco ámúhake o wáágóoíñe.

17 Muurá ámuha ménehíjcyá íhtsutúmé ámuha tsaímíyé meíjcyame íínetú mepíhtotúne. Árónáa tsá ámuha mewáájácúmeítýú nucójpítsówu íevejte múúne íjcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítýú hállúvatúmé múúne íjcyadu ámuha meíjcyane.

18 Áánéllii oke métáuméí ámúhake o ímíbájcho nucójpítsó nénéhjitú ámuha mebóhówaúcunújúcóótuki. Muurá ámúhake o

píáábóneri botsíi ámuha méwájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúúné ímityúmé ityáábótsámeíñe botsíi ímíñeúvú íitedu. Óhdi ímiá uwááboju íjcyane ímíñeúvú mecáhcújtsóne méímíjpyeté éhne múúne óoro cúújúwari chócóóvénetu íñéhní wágóóóvéné boone íiné imíjyaú tene íjcyadu ámuha meíjcyaki.

19 Muurá o wájyúmeke ó úwaabó ditye óóma íímíbaávyeki. Ahdícyane ímiááméré meíjcyáne méímíbaávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu.

20 Ámúhakye ó píúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíúvadáú oke ámuha mecáhcújtsóhajchíí ámúhakye o ímíbájcho tsaímíyé menáhbévájcatsíki.

21 Muurá íínerí táhjátsámeítyúmé ímí ícyahíjcyámeke ó pícyoó táúniúvú muhdú llihyó oke íúniúvú íavyéjuvu pícyohdu.

22 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

4

Píívyéébe ávyéjújtsámeíñe

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyúacunúne. Áané pañétúu oke tsiíñe éhnée íhde rojrócó mellíjchúnej kéévadáú íhjúvaabe néehíi:

—Cáhawáá taéllevu dica muhdú pájtyeíñehjívú uke o úújétsoki.

2 Áijyúu Píívyéébé Apííchó píáábori ó ájtyumí teene níjkyéjí pañe ávyéjú íjyáwá hallurí tsaapi ácuúacunúúbeke.

3 Áábé ámitsaráhcóo jájpeé, conarínaa, íjcyané neewáyúúcu ‘rutúrútú’ néené ámitsaráhcódu. Aanée teewa íjyáwá hallútú tuuhi pajtsícunú imíwu ‘ejmerááda’ némeíñé neewáyú áchaúcunúdu.

4 Ááwá úniúúcuríi tsíwahji 24-wava íjcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhji hallúrii téhduméré 24-meva túkevjtsojte óóro chahíwáánema íjcyame ácuíjcatyéme wajyámúúné tsítsíjáhjiúvu.

5 Aanée pañétúéwatu rórihcyóné íhnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi íhjuvádu. Áánetúu tééwá úmíwari 7-neva peetéháñé 7-nevádú néene Píívyéébe Apííchó íjcyáne nááve.

6 Téhdurée tééwá úmíwari nújpacýódú ‘rauráú’ néeneé. Átsihyíi 4-meva iyámédú néémé hálluúúné panéjcuvatú íjcyame tééwá hallúri panéjcuvári.

7 Áámedítyúu tsaapi bájú oohíbyécobádu. Áánetúu tsijpi jééú ocájídyu. Áánetúu tsijpi húmí miamúnáájpi humídu. Ááne tsijpíi méwáájicobádú néébe wállúrijiúcunúhi.

8 Áámedítyúu 6-wava íhñúwaane tsáápiitsádítyú íjcyámé hálluúúné patsíhjiwátúre. Aamée ‘dáj’ néétune cójíhajchótá pécóhajchótá nehíjcyáhi:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaaabe íjcyadúré ú íjcyá dipíívyema íjcyátuúbe.

9 Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú íjyáwá hallúri ácuúcunúúbé mújyú dsíjivéítyúúbeke duurúvahíjcyá téhdújtsomére.

10 Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevjtsojte dííbyé úmíwávú ímíhmóúbáne dííbyeke duurúváhi.

Aamée íchahíwááné dííbyé lliiñévú iwájójcóne nééhií:

¹¹ Píívyéébe múúhá avyéjuube u íjcyaaabe ihdyu tehdújuco panévatúré íhtsútuube u íjcyaaabe u ávyejúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohíjcyá páneerée u ímillédú u ípívyéjtsonéhjí dityájpíyé íjcyáábeke.

Ehdúu nehíjcyáme.

5

Obééjáuúúú néébeé

¹ Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbé panéjcvaré cáátúvaháámí waajácuháámí éjécunúné ímiánéjúcúéhójsiri. Áhaamí 7-neva wáúmiñúmeíháámí ténevádú ejké múha íhdícyame téhaami ipááyútuki.

² Ájyúu níjkyéji múnáajpi íhtsútuube kéévánécoba nééhií:

—¿A íjcyámé tsaate ímiáámé téhaami pááyúcúiyóme?

³ Tsá muurá tsáápíuba níjkyéjima ííñújiri íjcyamedítýú ímiáábé íjcyatú téhaami ipááyúcúne éévéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsíjívemedítýú tsá tsáápíubaré íjcyatúne.

⁴⁻⁵ Ehdúu díbye nééneri o táhíjcyárónáa tsaapi diitye túkevétsojtédítýú oke nééhií:

—Tahdíñe bóhoj. Muurá íjcyaaabe tsaapi Jodáá dohjíba múnáajpi Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe bájú oohííbyédú íhtsútuube íjcyáábe. Aabe ihdyu óví téhaami paayúcú ímiáábée íjcyane úújétsoóbe.

6 Ehdúu oke dibye néérónáa teene ávyéjú iyyáwá úníuri diitye túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj p̄ne ó ájtyumí obééjáwuúdú néébe íjyócunúúbeke. Áábekée boohówáné dityée id̄s̄íjívétso dííbyeke méénunéh̄ji. Áábejtóóné 7-jtoova íjcyáábé hálluúúné téhdunéré 7-uva Píívyéébé Apííchó 7-nevádú nééne páneere ííñujívú wállómeííne náávé íjcyane.

7 Aabée diibye obééjáwuúdú néébe íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbe éllevu ipyééne ujcú téhaami dííbyé ímiánéjcuéhójt̄s̄iri íjcyaháami.

8 Aabée téhaami újcúúbé lliíñévú diitye 24-meva túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyáamedi téhdure óóróihllóne. Áihllójí pañée tsanééré pácuúcu wahpécunú muhdú Píívyéébema dííbyééjté meíh̄jyuváné dííbyedívú úújetéh̄jcyáne nááve.

9-10 Aamée dííbyeke idyúúruváné béhju majtsíjyú májtsívaju íllu néehíí:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyaaabe ihdyu ú piivyété téhaami u pááyucúne. Úpée muurá múúha wájyuri u ícúbáhrámeííne ú ds̄íjívéhi. Aabée dítyujpácýó u wáágóónej téeveri múúhake panévá íñújííne múnaa páhduvaré íh̄jyúvámema ú ímíbajchó ímí Píívyéébema muha meíjcyaki. Áánemáa múúhake ú picyóó dííbyé avyéjúejte muha meíjcyaki. Áhdurée múúhake ú picyóó llúúvájte muha meíjcyame dííbyeke meíícúveki. Aame muha

méjcyaa ávyéjajte íñújiri.
Ehdúu nééju májtsiváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o íítehíjcyánaa ávyétá mityámé níjkyéji múnaa eevératu íjcyame téhdure kéévánécoba íllu nééju májtsiváhi:

Obééjáwuúdú néébee ícúbáhrámeíbyé ihdyu
tehdújuco panévatúré íhtsútuube íjcyabe
pane wáájacúne. Áhdure tehdújuco
dibye ávyejúúne. Áábeke ihdyu metsu
maávyéjútso dúúrúvamére.

Ehdúu nééju májtsiváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé ihdéejpi níjkyéjiri,
íñújiri, íñújí pañe, nújpácýó pañe, íjcyame íllu
nééju májtsiváne:

Eene ávyéjú ijyáwá hallurí ácuúcunúúbee,
obééjáwuúdú néébeé, íjcyamútsí panévatúré
íhtsútújtétsí íjcyámútsikye ihdyu tehdújuco
metsu maávyéjútso dúúrúvaméré múijyú
níjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju ditye májtsiváné boone diitye 4-
meva iyámédú nééme nééhií:

—Ehdu teene tehdújuco. Áánetúu diitye
túkevétsojte imíhímóúbáne diityétsikye duurúváhi.

6

Waajácuháámí páyuuvéne

¹ Átsihdyúu o íténáa tsúúca diibye Obééjáwuúdú
néébe teene waajácuháámí éjketa tujkénúene
idyóváajcáróne paayúcúhi. Áánácáa ó lleebó

chijchi múu íhjuvádú oke tsaapi diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééneé:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

² Ahdújucóo o íhtécunúné dibye pááyúcúháámí pañe tsítsíibeúvú íjju hallúrí tsaapi tubóowama íjcyáábeke. Aabée íhtsútuube méénujcátsityu íjcyáábeke cháhiiwávú ditye ávohjácoobe péé méénujcátsivu tsíjtyeke ityáhjaki.

³ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé oke tsijpi diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

⁴ Ahdújucóo o íhtécunúné téhaamí pañe tsijpi íju tújpáábyeúvú néébeke. Áábé hallúrí íjcyáábeke némeíñe dibye pámeere ííñújiri míamúnaa íjcyámeke ityútávajtso ditye illíihyánújcatsíki. Áábedíi ávyétá íhtsútú nééné cávaájco.

⁵ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsijpi oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o íhtécunúné téhaamí pañe tsijpi íju cúuvéébeúvú néébé hallúrí íjcyabe eevéjé éjécunúúbeke.

⁶ Áánáacáa ó lleebó diitye 4-meva iyámédú nééméj pñinétú tsaate nééneé:

—Ícyooca tsájcoojí wákimyéí hallúvú tsáne áámuréjuco tríigo újcúmeíñe. Áánetu tsebáadá 3 áámuréjuco újcúmeíñe. Áánéllii tsáhájuco múu íjyácunújúcootú bíínójpácyoma dúúrúbajpácyó íújcúíyóneri.

7 Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nihñéejpíyé oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

8 Ahdújucóo o ítéecunúne téhaamí pañe tsijpi ñju lljcyáábeúvú néébé hallúrí Dsijívé imyémé íjcyáábeke. Áábe déjutúu tsijpi tsáábe mémé ícúbáhraméi. Áámútsikyé nemeíñé tsahdúnéécuéllé míamúnaa íññújiri íjcyámeke dityétsí idsíjívétso méénujcátsii, ájyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikye nemeíñé iyámedi diityéké dityétsí idsíjívétso téhdure tsahdúnéécuélle.

9 Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébé ñcúvé waijí lliñe díbyé ihjýúu íhvéjtsotúmé ímí úwáábohíjcyané hallútú ditye dsíjívétsóméhjike.

10-11 Áámé wajyámúúnée tsítsijáhjí íjcyame wáníjcyámei kéévánécoba ílluú:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyabe muhdú u néhdújuco u méénúúbeke uke muha menéé ħmújyú íññújiri íjcyame míamúnaa múúhakyé dsíjívétsómeke tééné hallútú u ícúbáhraíñe? Áánéllihyée diityéké nemeíñé diityékée idsíjívetsódú téhdure íñahbémú Críjtó ñcúve múnáake dityéi dsíjívetsóné ditye ityéhmeki.

12 Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyétá íhnáhó íññují váúmeíñé tujkéveri cóójéjpi nuhba

cúúvenúné ávyeta kímóóvé wajyámuj cúúvédu. Áánetúu péjcoejpi tújpacjóduréjuco íjcyane.

¹³ Áánáacáa mícúru dojco ííñújívú éhne múúne higyéeráhe néévá tsíjpáné kiiyyébari dójcodu.

¹⁴ Áijyúu caame íévehóówá pevétsíiyéjuco éhne múúne waajácuháámí mepívíyoácódu. Áhdurée caméwajúnema móóáj piine íjcyáhbaújí ñné tsiéllévúréjuco.

¹⁵ Áijyúu pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyame ávyéjuftee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí nEWáyúcobáné raahóvú wáhyejúné pañévu.

¹⁶ Aamée teene nEWáyúcobáneke, caméwajúneke, nééhií:

—Múúhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbé múúhakye íajtyúmítuki, áhdure Obééjáuudú néébe múúhadi ícúbáhráiyóné íhdétu.

¹⁷ Muurá tsúúca múúhadívú ícúbáhraméí wajtsí múhá áábúcuíturóne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o ííte.

7

Ijraéemudítýú tsaate Píívyéébeéjte

¹ Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú nééné pañe ó ajtyumí 4-meva níjkyéji múnaa ííñújiri patsíhjívárí íjyócuícatyémeke. Téhmehíjcyámée ííñúji, móañee, bájunee, íjcyane kíjyeba ivááútuki. Áámekée némeíñé ííñújima nújpacyo ditye ityútávájtsoki.

2 Áronáacáa tsijpi diityédítýú nuhba tsáhícyánéjcutu Píívyéébe mémé cáátúnúmeíñema tsáábe néé kéévánécoba:

3 —Métútávájtso díñéi íñujii, móañee, bájunee, íjcyane Píívyéébé ícúve múnáá úmicóónetu dííbye mémé mepícyóótúné hajchóta.

4-8 Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnáa íjraéémú íjcyamedítýú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píívyéébe mémé tsúúca pícyámeíñe: Jodáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Robéé dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Atsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Netaríí dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Revíí dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamíí dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsíjáhjíma íjcyame

9-10 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi diibye íavyéjú íjyáwá hallurí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsí úmíwari ávyétá mityáné míamúnaa eevératu panévá íñujííne múnáa íjcyame páhduvaré íhjuvámeke. Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjíúvú nééme wájyuhóónema íjcyame kéévánécoba nééhií:

Muurá pajtyéteju tsáá íavyéjú íjyáwá hallurí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsidítýu.

11-12 Téhdurée idyé tétsihyi diitye túkevétsojtémá 4-meva iyámédú nééméj pñe pámeere níjkyéji múnáa

Íjcyame imíhmóúbáne Píívyéébeke dúúruvámé
nééhií:

Tehdújuco ihdyu Mépiivyéébé múijyú
nǐjkéváítyuube panévatúré íhtsútuube
ávyéjuube Íjcyaaabe pane wáájacúne. Áábeke
ihdyu metsu maávyéjútso dúúruvamére.
Ehdu teéne.

Ehdúu nééme nǐjkyéji múnaa.

13 Áánáacáa tsaapi túkevéjtsójtédítýú oke nééhií:

—¿Aca aatye eene tsítsíjáhjima Íjcyámeke ú
waajácú kiátú ditye tsááneé?

14 Áánélliihyé o nééhií:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajácú diityéke.

Áánélliihyé oke neébe:

—Íjtyéé ímíbaavyé Obééjáwuúdú néébé tujpácýó
wágóóóvénej tééveri. Aamée ávyétá ihnáhó nééné
ícúbáhraméí ííñújiri Íjcyánetu pajtyéhi.

15 Áánéllii Ícyooca Píívyéébema Íjcyame dííbyeke
íícúvehÍjcyámeke ííne imíjyaú pícyoóbe.

16 Aame tsáhájucó múijyú ájyabáávatéityúne.
Téhdure tsáhájucó ditye ádópívyenuityúne.
Tsáhájucó múijyú nuhba diityéké áñúityúne.

17 Muurá ávyéjú ijyáwá únúri Íjcyaaabe
diityé tehmeébé Obééjáwuúdú néébe tsaímíyé
diityéké túkévejsómé ííne imíjyaú ijcyáhi.
Áamedítýú Píívyéébe kímóóve wáágoómé tsá íínerí
kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevéjtsójtédítýú
tsaapi néé naavédú nééne o ííténé pañe.

8

Nihñéeháámíré waajácúháámí páyuuvéne

1 Áijyúu idyé nihñéeháámí éjketaré idyóváajcáróne diibye Obééjáwuúdú néébe pááyúcúháámí pañe ó ñté níjkyeji dáilhañéréjuco íjcyane wahájchotáwu.

2 Áánáacáa ó ájtyumí 7-meva níjkyéji múnaa ítyujkévevu rojrócóónema íjcyame Píívyéébé úmíwari íjcyámeke.

3 Áánetúu tsaapi dííbyé ñcúvé waíjí úníúvú íjyócuuvéva dííbyeéjté dííbyema íhjúvahíjcyáne náávé mítyane pácúúcu óóróíhlló pañe íjcyánema teene icyóvájtsóneri dííbyeke ñcúveki.

4 Aanée teene pácúúcu díbye cóvájtsóne ójtsó úújeté Píívyéébedívu.

5 Átsihdyúu dííbyeke ñcúvéjítu teene líyíhlló pañévú cújúwayúúhá íujcune díbye ííñújí hallúvú wááónemáyé apííchówu chíjchímuba ‘roríhrórí’ dóvájaaavéhi.

Rojrócóóné líjchúmeíñe

6 Áánáacáa diitye 7-meva níjkyéji múnaa tsúúca ímíbájkímyeí írojrócóóné illíjchuki.

7 Aanée tujkénú tsaapi írojrócó líjchúné tujkéveri cúújúwama tújpacyo úmeváné páwahji nééne dójcóneri tsahtúnéécuéllé ííñuji áiivyé bájúnemájjuco.

8 Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó líjchúné tujkéveri cámeháúcobádú nééne péétécunúné móóá pañévú áákityéné nújpacyo tsahtúnéécuéllé píívyetétsó tújpacyoóvuréjuco.

9 Ááneríi tsahtúnéécuéllé téjpacýó pañe íjcyame dsíjívéhi. Áhdurée tsahtúnéécuéllé téjpacýóri úllénéj cujúwamííne wágóoovéhi.

10-11 Ááne boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri níjkyéjitu 'Paapáwa' némeííne mícúruwácoba áákityé péétécunúúbéré páneere téhííne pañévu. Ááneríi tsahtúnéécuéllé nújpacýo páapañújpácýó mítyame míamúnáa iádóne dsíjívéhi.

12 Ááne boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri nuhba cóójíejpii, péjcóejpii, mícúruu, íjcyame tsahtúnéécuéllé áábatémé tsá ímí ájchújúcootúne.

13 Áíjyúu méwaajidú néébe íévéhóówari wáhpeebe kéévánécoba néehíi:

—¡Máidáátsoju ihdyu ííñújí hallúrí íjcyáne míamúnáake tene pájtyeííne nihñéejtéré 3-meva níjkyéji múnáa írojrócóóné llíjchúcoóca!

9

1 Áróné illúhwuúrée tsúúca tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri mícúruwa níjkyéjitu ííñujívú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú watájcó ipááyúcuki.

2 Aabée téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtso ijchívyé éhne múúne wájcyoha péétene ójtsodu. Aanée cóójíejpi núhbake wátajcó cúúvéncóbaúvuréjuco.

3 Aanée teene ojtso pañétú tséreemu cájtume tsújaavé páneere ííñújiri óóvimu núúodu míamúnáake íñúúoki.

4-5 Áámekée némeíñé apáámyekéré Píívyéébe mémé íúmicóónetu íjcyátúmeke ditye ícúbáhra 5 nuhbává hajchótá diityéké dsíjívétsotúmére. Téhdurée diityéké némeíñé ííñújiri páneere úmehéénema bajtsóháñé íjcyane ditye ícúbáhrátuki.

6 Ehdú tene pájtyécooca míamúnaa ídsíjívéíyóneri íjyácunúrómé tsá dsíjívéityúne.

7 Aamée diitye tséreemu panéjuco míamúnáá humínédú íhyúmíne néeme óóró chahíwaanédú néénema íjcyame tsúúca íjcyátsíivyé éhne múúne méénujcátsíllí íjumu íjcyátsíivyédu.

8 Áámé níwacóónéé walléémú níwacóóné hajchónéhjí íjcyámé ihwájíñé bájú oohíbyécóbá ihwájíñédu.

9 Ááméj píujíñéé úwáñé mihónédú néénevu wátájcámeímyé wáhpene ihjyúvá apííchówu éhne múúne méénujcátsívu íjchíémíñé íjumu líicyuhcóné íhjuváu.

10 Áámé nuówáánéé óóvíímú nuówaanédú tééneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbává hajchótá ícúbáhraíñe.

11 Áámé avyéjuubée íjcyaaabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú avyéjuube íjcyáábe mémé heeberéómú ihjyúrí Abadóo. Áánetúu gríéégómú ihjyúrí Aporíó ‘tútavájtso múnáajpi’ nééíyóne.

12 Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe ícúbáhraméi pájtyene. Árónáacáa némeíñé tsiíñéi míñéecu íjcyane.

13-14 Átsihdyúu idyé tsiíñe téhaamí pañe tsijpi ditye níjkyéji múnáadítyú írojrócó líjchúné tujkéveri

Píivýéébé ïcúvé waijï óórótu méénúmeíjï hallúrí ócájij toónédú néénéj pïñétú tsaapi dííbyeke nééhií:

—Tsiñaácó aatye 4-meva naavémuke eene Eop-aráátej téehí úníutu dóhjívámeke.

15 Ahdújucóo dibye tsiñaácómé tsahdúnéécuéllé míamúnáake dsíjívetsóné ímichí ihdyu téijyú wáábyutájucó pícyámeímye.

16 Áijyúu némeíñé diityé tsodáhómú ïjímudi úlleme 200 millóóné íjcyane.

17 Ááméj píujjinetúu ímyéenujcatsí mïihóné chíájcatyé páhduváré némïhójí tújpámïhójíúvuu, llíjcyámïhójíúvuu, ajtyúvámïhójíúvuu, íjcyane.

18 Áánetúu diityé ïjímú níwaúúné bájú oohímyé níwaúúnédú néémé ihjyúháñetu cúújuwaa, ojtsoo, atsóóperee, íjcyane íjchívyéneri tsiíñe mítyane míamúnáa dsíjívé tsahdúnéécuélle.

19 Muhdú íhjáa íhjúháñema íbówaañe íñimýmú níwaúúnédú nééneri míamúnáake llihyánuhíjcyáme.

20 Áronáacáa dsíjívétúmé tsá ímityúné imyéénuhíjcyané íhvéjtsotúne. Tsáháa ditye naavémuke icyáánívahíjcyané íhvéjtsotúne. Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú íbóhíúbamáyé íjcyátúmeke óórotu, úwááñéwatu, nééwáyutu, úméhetu, méénúmeímyéhjike icyáánívahíjcyane.

21 Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú ídsíjívétsócatsíhijcyáne, iwáábyénúcatsíhijcyáne, íhdícyámema idyómácócatsíhijcyáne, íñánícyatsíhijcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnáajpi waajácúháámima íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú néené pañe ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi íhyallútú tuuhi cápátsiúcunúúbé ojtsó pañe cáámetu nítyéébeke. Áábe húmíi ajchúcunú cóójíejpi nuhba ajchúcunúdu. Áánétúu íjcyúbaacu peetéacunú cúújuwa péetéacunúdu.

² Aabée waajácúháámíwu wájíhtúcunúháámí éjécunúúbé ímiánéjécúejtúhá túvaúcunú móóatu. Áánétúu náníñéjécúejtúhá túvaúcunúúbé ííñújitu.

³ Aabée éhne múúne bajú oohííbyécoba íhgyuvádú ávyétá íhnáho íhgyúváne tujkéveri 7-meva chíjchimu íhgyúvá ávyétá íhnáho.

⁴ Aanée ditye muhdú néene o cáátúnúíyónáa tsaapi oke cáámetu néehíi:

—Caatúnudí ditye íhgyuváne. Téhdure muuca dúúbállédí teéne.

⁵ Áané boonétúu diibye níjkyéji múnáajpi eenée móóama ííñújitu tárívájaúcunúúbé ímiánéjécúehójtí cáámevu íhbúcúhi.

⁶ Áánemáa mújyú dsíjívéítyuube páneere íévéhóówari íjcyánéhjíma ííñují, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyanéjéjí ípívyéjtsóóbe mémeri neébe:

—Ímiáané tsúuca páneere níjkéváiñe éévé úújetéhi.

⁷ Muurá 7-meva níjkyéji múnaa íjcyámedítúu nihñéejpíyé írojrocó líjchúcúcooca páneere ílluréjuco níjkéváiñe Píívyéébée múha wáájácutúné íhgyú uubálle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke

neebe níjkyéji múnáajpi eenée móóama ííñújitu tárívájaucunúúbe.

⁸ Áánetúu cáámetu óóma íhgyúvaabe tsiíñe oke nééhií:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama ííñújitu tárívájaucunúúbedítýú éhaami waajácúháámíwu duúcu.

⁹ Ahdújucóo o péene o táúmeíñé téhaamíwu dííbyeke. Áánélliihyée oke neébe:

—Áju, májcho téhaami. Muurá u májchone iimúwu néérone díhbáú pañévú páápáñuúhi.

¹⁰ Ahdújucóo o újcúháámíwu o májchone ímiááné iimúwu néérone táhbáú pañévú páápáñuúhi.

¹¹ Átsihvúu oke neébe:

—Íjcyánéi díhyallúrí tsiíñe pámeere míamúnáake u úúbálleíñé ñná diityéké pájtyeíñé panévá iñújíine múnáa páhduvaré íhgyúvámeke pámeere íavyéjútémájuco.

11

Mítyétsi uubálle múnáajtétsi

¹ Ehdúu oke iñéené boonétu eevéivu oke iájcyúne neébe:

—Íiyyi dehvété Píívyéébé duurúvájama dííbyé ñcúvé wáiji. Áhdure ú ééveé múhdúmevá tééjari dííbyeke dúúrúvahíjcyámeke.

² Áánetu ihdyu tééjá llahájtsí tsúúca tsííñé iíñúji múnáá hójtsí pañe íjcyane tsá u éévéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Píívyéébé cóómiyi íjcyame técoomi tútávájtsóóhi.

3 Áijyu ó wáalloó míityétsi kímóóvé wajyámuma íjcyamútsí táuubállé méénúímútsikye dityétsí tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá iúúbállé ìná pájtyeíñe. Ehdúu oke neebe cáámetu óóma íhjuúvaábe.

4 Aane diityétsí íjcyane nééiyóné eene páné iíñújí avyējuubéré Píivyéébe íjcyáábé úmíwari orívoheécuma míñéecu peete íjcyane.

5 Áámútsikye múnáájtsórómeke dsíjívétsóimútsí cúújuwa diityé hallúvú írípíacóneri.

6 Ehdu ìná pájtyeíñé iúúbálléné hajchótá néémútsí tene iállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacývuréjuco dityétsí píivyétetsoíñé iíñújiri íjcyámeke páhduváre néene chémeháñeri íchémétsoki.

7 Áronáa teene iúúbállehíjcyané dityétsí níjkévacooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchíivyebe diityétsima imyéénújcatsímútsikye dsíjívétsoóhi.

8 Áámútsí ítemehóócú dómájcóratúné ícyahíjcyáá íhtsútu cóómí Máavyējuubée wátyétyécúmeícyóómí uulléjjtónéj pñe técoomiyé Tsodóóma, Ejíhto, némeícóómí pañe.

9 Áhóócuúvuke pápíhchúúj coojíváj pñínévújuco panévá íñujíñe múnaa ítehíjcyáhóócuke tsá múha ímílléityú tsaate cúúune.

10 Aame ávyeta tééneri ímíjyúúvéne iwáñehjíváténé pañe tsíeménehjívú bohánújcátsííhi. Ehdu ímíjyúúveímyé íjyévéhreváa dityétsí diityéké Píivyéébé íhjuu iúwáábóneri pátsáricyohíjcyánéllííhye.

11 Áronáa téhdune 3 coojíváj p̄inévú Píívyéébe tsiíne diityétsikye bóhítsómútsikye iáptyúmíne míamúnaa ávyetá ihnáhó íllítyeéhi.

12 Áámútsikye tsaapi cáámetu kéévánécoba neéhi:
—Métsa íllevu. Ahdújuco diityétsí pééíne cáámevu ojtso pañévú ímunáá diityétsikye íiténáaáca.

13 Áijyu ávyetá ihnáhó ííñuji vááúmeíneri técoomítyú tsátsii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva míamúnaa dsíjiveéhi. Ááneri cóejte ávyetá ihnáhó íllítyéne Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke ávyéjútsoóhi.

14 Ehdu míjyúcújuco ícúbáhraméi pájtyeíñe. Áronáa íjcyanéi tsiíne íícúiyé téené boonétú pájtyeíñe.

Níhñéjpyé írojrócó llíjchune

15 Aanée nihñéjpyé níjkyéji múnáajpi írojrócó llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaate kéévánécoba neéhií:

Naavéné	avyéjú	ííñújiri	íjcyaróné
	Mépiivyééberéjuco	cáávacúné	íiyéjuco
	Críjtooma	iávyéjuutéki.	Ááberéjuco
			tééji
			avyéjuube
			íjcyáiñe
			mújyú
			níjkéváityúne.

16-18 Áánáacáa 24-meva túkevéjtsojte Píívyéébé úmíwari íavyéjú íjyáwááné hallúrí ácújcatyéme dííbyé lliíñévú ímíhmóúbáne dííbyeke dúúruvámé neéhií:

Tehdújuco Ávyéjuube Píívyéébe íhtsútuube íjcyaduré u ícyahíjcyaaabe dííhnhátori u ávyéjuuténe. Aabe ííñújiri íjcyané míamúnaa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráíñe éévé

úújetéhi. Áhdure tsúúca dsíjivéjúcóórómema muhdúhjáa ditye ícyahíjcyáné u ímíbájchóíñe éévé úújetéhi. Aabe díicúve múnaa íhtsútujtémáyé ídáátsojte uke íávyejúúlléne ímí díwákimyéí méénuhíjcyámeke tééne áhdovu ú ájcuúhi. Áánetu íllure ííñújiri míamúnáake tútávátsohíjcyámedi ú ícúbáhraáhi.

¹⁹ Ehdúu Píívyéébeke ditye dúúrúvánáa níjkyéjiri íjcyaja dííbyé duurúvaja páyúcúúvéne pañe ó ájtyumí dííbyé pityájcoju téhbá pañe íjcyané cajóónaba. Áánáacáa chíjchímuba dówájaavéné ávyeta 'roríhróri' néénáa ííñuji vááúmeíhi. Áhdurée mítyane nújpácyowááné dojcóhi.

12

Wállemútsí apíchó nééné iyáábema

¹⁻² Áané boonétúu idyé tsiíñe muhdú tene pájtyeíñe uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápillée ééválle íévéhoováuvú óhdivu bóhówaavé cóójíejpi núhba ájchúdú íwajyámú néelleé. Aallée péjcoejpi núhbá hallurí íjyócunúllé chahíwá 12-meva míicuru. Aallée ihjyúcunúhijcyá íávyéneri.

³ Áánáacáa idyé apííchówu níhbácobádú néébe tújpáábyécoba bóhówaavéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááné ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóóne 10-jtoova.

⁴ Aabée ííbówari tsaḥdúnéécuéllé míicúruke wájocó ííñújí hallúvu. Átsihdyúu íjyócúúvetéébé

diille eenée itsíímáváiñeri íjcyállé úniúvú dille tsíímávátsike idyóókií.

⁵ Áánáacáa tsúúca tsíímávallye wájpíwúuke páné iñújíiné avyéjuube íhtsútuube íjcyáííbyeke. Áábekée Píívyéébe íavyéjuvu ujcú díbye dííbyemáyéjuco íjcyaki.

⁶ Ááné boonée tsíiju úmívá íñéubará píívyétúné iñújívu tsátsii Píívyéébe dííllema íhdénútsihvu. Átsihyíi íjcyáalleke dííbyere tehme 1,260 coojíwá hajchóta.

⁷ Ááné boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáa avyéjuube Migyééré íhyájkímuma dííbye apííchówu níhbácobádú néébe téhdure íhyájkímuma íjcyáábema méénújcatsíhi.

⁸⁻⁹ Aabée Migyééré dííbyeke ityáhjáne waagóo tétsihdyu ííñújí hallúvú pámeere íhyájkímumájuco éhnéhjáa éjjuúvú ííñimyédí míamúnáake tútávátsohíjcyaaabe Naavéneke.

¹⁰ Ááné boonétúu tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba néehíí:

—Tsúúca Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéjúejtéké pájtyetétsóíñe éévé úújetéhi. Muuráhjáa Ílli Críjtoke pícyoobe téené avyéjuube díbye íjcyaki. Aane tsúúca dííbyeke dííbyé cahcújtso múnáa hallúvú pájjuvavé cójáhajchótá pécóhajchótá álliúúnuhíjcyaaabe wágóoovéjucóo níjkyéjitu.

¹¹ Dííbyée tsúúca táhjátsámeí Obééjáuúdu néébé tujpácýó wágóóóvéneri. Aanée dííbye Obééjáuúdu néébé uwááboju cáhcujtsómé téhdure

tsúuca dííbyeke tahjáhi. Áánélliihyée tsá ditye íllityétú idsíjívéíñeri.

12 Ahdícyane méimíjyúú pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áánetu ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ííñújiri íjcyámeke. Muurá tsúuca Naavéné wahájchotáréjuco íúmiwa íjcyane iwáájácúne ávyétá ihnáhó icyáyobáávaténe nihñéréjuco míamúnáadi ícúbáhraíñe. Ehdúu tsaapi kéévánécoba néé níjkyéjitu.

13 Aabée diibye níhbácobádú néébe tsúuca ííñújívú iwágóóóveíñé iwáájácúne imíllerá eenée wájpíwúuke tsíímáválleke idsíjívetsóne.

14 Árónáacáa Píívyéébere nééjuri méwáájí núwácobácúdú nééne dííllédítýú íjcyáneri wááménelle ípyée íicyahíjcyáhullévú íñnéubará píívyétúné ííñújívu tsiíñe ííñimyédiyéjuco díbye díílleke ipátsáríjcyótuki. Aallée 3 pijcyábáj píñnévú téhulle íjcyáalleke dííbyere Píívyéébe téhmehíjcyáhi.

15 Áánélliihyée idyé diibye níhbácobádú néébe dííbyere ííñimye íjcyabe íllímútuhjácó nújpacyo páneere icyáájávétsoneri díílleke imájcanútsóroki.

16 Árónáacáa ííñuji wácaavéné nújpacyo adúcúhi.

17-18 Áánetúu awáá éhniíñevu dííllédívú icyáyobáávaténe díílle hájkímumáyéjuco díbye méénújcatsíñe Jetsocríjtó uwááboju tsaímíyé úraavyémé Píívyéébé taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyámema.

13

Ápíchó néené iyáábemútsícyobácu

¹ Átsihdyúu móóá úniúvú dibye ijyócuúveténáa téémó pañétú apíichówu nééné iyáábécoba ijchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva ijcyáúhjitú nehniwu Píívyéébedítú ihjyuváné caatúváhi. Áánetúu ijtyóóne 10-jtoova ijcyánetu íchahíwááne.

² Aabée bájú oohíbyécobádú néébéj tuhááñé bájú íjúj tuhááñédú néébe ihju apíichówu. Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó ávyéjuube dibye íjcyaki.

³ Áábé níwaúúnetúu tsau tsaate cáváájcou dsíjivérou tsiíñe bóhíneri panévá iñújíine múnaa mítyane iúllévénúne dííbyeke ávyéjujtsóhi.

⁴ Áhdurée diibye níhbácobádú néébeke ávyéjujtsómé dibye iyáábécóbake ávyéjuutétsónéllíihye. Áánemáa diibye iyáábécóbádítú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyabe tsaapi áádidívú úújetéébe? Tsáháubá muurá múha íjcyatú dííbyeke táhjáiyóme.

⁵⁻⁷ Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó dibye ííñújí avyéjuube íjcyá 42 nuhbává hajchóta. Áánemáa táúhbaabe dibye ímityúné Píívyéébedítú íihjyúvaki. Áhdújucóo ávyéta néhni dibye ihjyuváné dííbyedítuu, dííbyé duurúvátuu, níjkyéjiri íjcyámedítuu, íjcyane. Áánemáa dííbyejtema imyéénújcatsímyeke táhjaábe. Áábé hójtsí pañée pámeere páné iñújíine múnaa páhduváré ihjyuváme.

⁸ Aamée pámeere dííbyeke ávyéjujtsó dúúrúvamére. Áánetúu apáámyéré tsá dííbyeke ávyéjujtsotú ííñújíkyée ípívyéévetúné ihdéjuco

idsíjiveíñé pítyájcámeíbyé Obééjáuúdu néébedi íjcyáháámitu imyémeháñé íjcyame.

⁹ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cahcújtsóhi.

¹⁰ Muurá tsíjtyeke cúvéhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsíjtyeke dsíjívétsoómeke idyé dsíjívétsoómye. Ahdícycane tsúúca Píívyéébeéjté íjcyame múu ímíñeúvú dííbyeke icyáhácújtsóne ehdu nééronéhjí aabúcúhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi iyáábécoba ííñújí pañétú íjchivyéné obééjáuúuj tódú íjtyóócu néébeé. Aabée ihjyúvá ávyetá apííchó níhbácobádúu néébe íhgyuvádu.

¹² Aabée íhtsútuube éhnée tsau íhñíwau cáváájcámeíu tsiíñe bóhíibe iyáábécoba íhtsútuube íjcyadu. Aanée diibye obééjáuúuj tódú íjtyóócu néébe táuhbá pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyámeke ditye diibye eenée íhñíwau tsau cáváájcámeíu tsiíñe bóhíibeke idyúúrúvaki.

¹³⁻¹⁴ Áánemáa dííbyé úmíwávú méénúráityuróné méénuhíjcyaaábe. Aabée míamúnaa ííténeríyé cáámetu niityétsó cúújuwa ííñújívu. Ááneríi míamúnáake iállíñe táuhbaabe ditye diibye íhñíwauú cáváájcámeíu tsiíñe bóhíuma íjcyáábé níjcyota imyéénuki.

¹⁵ Ahdújucóo ditye níjcyóné pañévú dibye íhñáhoori íbóhí pícyoobe ihjyúváhi. Áánemáa neebe pámeere múhdumé diibye níjcyotáábeke dúúrúvatúmeke idsíjívétsoíñe.

¹⁶ Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsojte tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee,

íhtsutúmé éhnéva múnaa, íjcyámeke úmicóónetu íimíánéjucúéhojtsíjúbatu dííbye mémé íjcyaki.

¹⁷ Áijyúu teene dííbye mémema íjcyatúmé tsá píivyetétú íiná íñáhjíhenúne. Apáámyéree dííbye mémema, dííbyé nóómerómá, íjcyame piivyété tsíeméné íñáhjíhenúne.

¹⁸ Aanée dííbyé nóómero 666 íjcyane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú ímichi cáábyé nóómero teene íjcyane, íiná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí Obééjáwuúdú néébe Tsióó caméwájú hallúrí íjyócunúúbeke. Áábemáa 144,000-meva míamúnaa íjcyámé úmicóónetu dííbye mémema Cááni mémé caatúváhi.

² Áánáacáa níjkyéjitu tsane ihjyúvá éhne múu teehe níivácunúne íhjuváu. Áhdurée ó lleebó chíjchi íhjuváu. Árónáacáa botsíi ímíñeúvú ó lleebó éhne múu cúmubááne dítye áámune íhjuvádú tene íhjuváne.

³⁻⁴ Áánáacáa Píivyéébe íavyéjú íjyáwá hallúrí íjcyáábé úníuri 4-meva iyámédú néémema túkevétsojte íjcyámé úmíwari díitye 144,000-meva íjcyame májtsivá béhju majtsíjyu. Aajúu tsá múha tsíjtye píivyetétú ímájtsiváne. Apáámyéree tsúuca Píivyéébe újcume tsaímíyé Obééjáwuúdú néébeke úraavyémé ímityúné méénújúcootúmé piivyété teeju ímájtsiváne. Muuráhjáa dííbyej téeveri ííñújiri íjcyáne míamúnáadítyú tsúuca pájtyetémeke Cááni

Píivýéebema ímí ijtsúcunúmútsí tehdújuco ímiá iicúvédu.

⁵ Aamée tsá álliuutúne. Áhdurée tsá ditye íinerí néétsámeityúne.

Níjkyéji múnaa úúballéne

⁶ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi iévéhóowari wáhpéébeke. Aabée panévá iñújjíne múnaa páhduvaré ihjyúvámeke ímiáájú pajtyéteju mújyú níjkéváityúné úwaabóhi.

⁷ Aabée kéévánécoba nééhií:

—Píivýéébeke ímíñeúvú mecáhcújtsóne máávyejútso. Muurá tsúuca míamúnaa muhdú icyahíjcyáné diityémá dibye ímíbájchóíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane dílbyeke méduurúvá páneerée iévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

⁸ Aané boonée idyé tsijpi bóhówááveebe nééhií:

—Tsúuca Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wágóoové panévá iñújjíne múnáake técoomí múnaa ímityúnejcúvúré íbúwátsohíjcyáné déjúcotu.

⁹⁻¹¹ Átsi ehóowari íjcyánéhjima ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi bóhówááveebe téhdure kéévánécoba nééhií:

—Téhdure pámeere múhdumé diibye iyáábécóbama íñíjcyota dúúrúvahíjcyámé úmicóonetu, íhyójtínéúbatu, dílbye mémé cáátúnútsámeímyedívú Píivýéébe ávyetá íhnáhó icyáyobáávaténe cúújuwa atsóóperémá péétécunúwá pañevú diityéké waagóoóhi. Aame ícúbáhráméíí mújyú níjkéváityúné Obééjáwuúdú néébema níjkyéji múnaa íjcyámé úmíwávu. Aane

ditye tééwá pañe ícúbáhrámeíñe ójtsó tsá múijyú níjkéváityúne.

12 Ááné ihdétú múu pámeere íñe múhdumé tsúúca Píívyéébeéjté íjcyame dííbyé taúhbaju néhdu ícyahíjcyámé ímíñeúvú Jetsóoke úraavyé panévaré mávaríjchojúúné iáábúcúnema.

13 Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu néehí:

—Íllu néene caatúnu: “Maímijyu ihdyu diitye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsíjivémé íjcyanej. Muurá Píívyéébé Apííchó néé íwákimyéityu ditye wáyeevéne. Ááné wákimyéí ímí diityémá níjkéváhi.”

Ííñújiri íjcyame újcúmeíñe

14 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí iévéhóowari tsítsíwu néene ójtsó hallúrí tsaapi míamúnáajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óoró चाहíwama íjcyaaabe ejécunú tsuhjíváwu nééwa nítsúwa.

15 Áánáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píívyéébé dúúrúvájá pañétú íjchíívyeebe kéévánécoba dííbyeke néehí:

—Tsúúca ííñújiri bajtsóháñe íjcyane keeméhi. Aaneaajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óoró चाहíwama íjcyaaabe ejécunú tsuhjív ílluréjuco wáhdáhinúne daahívetso. Tsúúca teene u ááhívétsóíñe éévé úújetéhi.

16 Ahdújucóo díbye iwáhdáhinúné ááhívétsóne.

17 Ááné boonée idyé tsijpi Píívyéébé duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétú íjchívyé téhdure tsuhjíváwu nééwa nítsúwá ejécunu.

18 Áábekée tsijpi cúújúwá tehmeébé Píívyéébé ñcúvé waíjí Íjcyátsihdyu tsáábe kéévánécoba néehií:

—Tsúuca óova néevá naamé ííñújiri. Aane ílluréjuco péene daahívetsóte.

19 Ahdújucóo díbye ipyééne iújcune wájojcóné téené dotsúhcúíhcyú pañevú muhdú Píívyéébe ímítýúmedívú icyáyobáávaténe diityéké ícúbáhráíñe nááve.

20 Ahdújucóo díbye míamúnáake Jerotsarée tsiéllévuré ícúbáhrámé tujpácýó caajávé tétsii ííjumu Íjcyámé ihjýúháñé tujkévevu 300 kiróómetró hajchótá ííñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhraméí Íjcyane

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiíñe apííchówu néene íévéhóowari. 7-meváa níjkyéji múnaa bóhówaavé Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéré míamúnáadi páhduvaré ícúbáhráíñéhjima tsáámeé.

2 Áhdurée ó ájtyumí éhne múúne tsane nújpacyo ávyeta ‘raúrú’ néhdu néené pañétú cúújuwa péétécunúne. Áané úníuríi diitye iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyatúme téhdure dííbye mémema Íjcyatúme.

3-4 Aamée Píívyéébe diityéké ájcúné cumúbáánema Íjcyame májtsivá dííbyé ñcúve múnáajpi Moitséeúvú majtsíjyú Obééjáwuúdu néébedítýú íllu nééjuú:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyaaabe u állíúútuube páné avyéjuubéré ú

ijcyáhi. Áábeke uke panévá iñújíine múnaa íavyejúúlléne duurúvahíjcyáhi. Muurá waajácúmé ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

⁵ Ááné boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébé duurúvájá pañétú pañétúeho mįjcoho páyúcuuvéné dííbyé taúhbajúúné cáátuvané tééhó pañe íjcyaho.

⁶ Téhdurée tééjá pañétú diitye 7-meva níjkyéji múnaa ijchívyé Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áámé wajyámúúnée ávyéta ‘namínámí’ néémé ocájímihéné óórómihéné diityéké íjpíujínevújuco íjcyane.

⁷ Áámekée diitye 4-meva iyámédú néémedityú tsaapi ajcú diityé tujkévevu óórótu méénúmeihllóji. Áihllóji pañée teene Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáítyuube míamúnáadi ícúbáhraíñe.

⁸ Áánáacáa dííbyé ihtsútú ojtsódú nééne wahpécunú duurúvájá pañe. Áijyúu tsá múha tééjá pañévu úcáávetú diitye níjkyéji múnaa míamúnáadi ícúbahráné níjkévátúné hajchóta.

16

Icubáhraméihllóne

¹ Áánáacáa tééjá pañétú tsaapi kéévánécoba diitye 7-meva níjkyéji múnáake néehí:

—Ííñujívú mepéene eene éihllóji pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáa wáábyuta méénune mécahpíñú ditye ícúbáhrámeiki.

2 Ahdújucóo tsaapi ipyééne ihñéíhlló pañe íjcyane cáhpíóneri pámeere iyáábécóbá nójcyotáa dúúrúvahíjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyame áhllávatéhi.

3 Áané boonétúu tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane móóácóbá pañévú cáhpíóneri éhne múúne dsíjívémé tujpácýódú nújpacýo íjcyáneri pámeere téjpacýo pañe íjcyame dsíjívéhi.

4 Áané boonétúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane íayáhihjí pañévú cáhpíóneri nújpacýo píívyeté tujpácýovurjúco.

5 Áánemáa neébe:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe ímíáábé íjcyaduré u íjcyaaabe míamúnáake u ícúbahráne.

6 Muuráhjáa díhjúu uubáalle múnáama tsijtye ímí uke cáhcújtsómé tujpácýo waagóome. Áánéllii tehdújuco díityéké tujpácýovú u íjchone.

7 Áané boonée tsijpi Píívyéébé ícúvé waíjí ijcyátsihdyu nééhií:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe panévatúré íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaaabe míamúnáake u ícúbahráne.

8 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane cóójíejpi núhba hallúvú cáhpíóneri nuhba éhniíñevu állóocoténé míamúnáake áiúcúhi.

9 Áánej tsárii nehniwu Píívyéébedityú íihjúváne ímityúné imyéénuhíjcyánetu tsá ditye ímíiletú íhveténe. Áánemáa tsá dííbyeke ditye ávyejúúletúne.

10 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane díiíbye iyáábécoba eenée móóá pañétú

íjchíívyéébé avyējú iyyáwá hallúvú cáhpíóneri dííbyé avyējú tútávaavéhi. Áiyyúu míamúnaa ávyeta ícúbáhrámeíñe ávyeri íhníjìwááñe íhdóhi.

11 Aamée éhniíñevúré nehníwu ihjyúvá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébedítýú ahlláháñema tsíñéhjiri ícúbáhrámeíñe déjúcotu. Áánemáa tsá ditye íhvéjtsotú ímityúné imyéénuhíjcyáne.

12 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane Eoparááté pañévú cáhpíóneri teehi áraavé ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcatsivu tsááme tsíñejcúehívú ipájtyeki.

13 Áánáacáa diibye níhbácobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpidi díllómeííbyee, éhdúmé ihjyúháñetu naavémú ahcómúdú némejhí cájtume méénuráítyúronéhjí méénuhíjcyáhi.

14 Aamée panévá íñújííne múnáake íavyéjutéamá pihjyúcú íhtsútuube Píívyéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné diityémá ímibájchócooca dííbyema imyéénújcatsíki.

15 Áánáacáa Jetsóó oke nééhií:

—Peecútétsihdyúré muurá ó bóhdií múha íjtsótúnáa éhne múúne naní múnáajpi tsáhduú. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá íínerí núcójpívéityú éhne múúne íevejte íjcyame núcójpívédu.

16 Aanée diitye naavémú tsúuca pihjyúcú pámeekéré míamúnáake íavyéjutéamájuco tsátsihvu heeberéómú ihjyúrí ‘Amagedóo’ némeítsihvu.

17 Átsihdyúu idyé nihñéejpiyé ihñéihlló pañe íjcyane ívéhoováwú cáhpióné tujkéveri Píivyéébe níjkyéjitu idyuurúvájá pañétú kéévánécoba nééhií:

—Áyu ícyooca ihdyu tsúuca páneere níjkéváhi.

18 Áánáacáa ávyétá ihnáhó chíjchímuba dówájaavéné ‘roríhrórí’ néené tujkéveri ávyétá ihnáhó ííñuji váúmeí íhdée ivááúmeíhíjcyané ehniíñevu.

19 Ááneríi Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcuwávu. Ehdúu técoomí múnaa ímityúné méénuhíjcyané déjúcotu Píivyéébe icyáyobáávaténe ávyétá ihnáhó diityedí ícúbahráhi. Áhdurée páneere ííñújiri íjcyácoomíjí wáhcávyabáhi.

20 Áhdurée páneere móáñej piine íjcyáhbaújima íjchí ííñújí caméwajúné tsáhájucó íjcyatúne.

21 Áijyúu Píivyéébedítýú nehniwu míamúnaa uhbá díbye diityé hallúvú nújpácýówácobáné dójcoótsóneri ícúbáhrámeíñé déjúcotu.

17

Nahtsíwamééwa ícúbáhrámeíñe

1 Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéjé múnaa 7-meva íjcyámedítýú oke nééhií:

—Dícha uke o újétsó aalle eene nújpácýó hallúrí íjcyalle íhtsútulle nahtsíwamééwá muhdú ícúbáhrámeíñe.

2 Muurá panévá íñújíine múnaa íavyéjujtemáyé ímityúné dííllema imyéénúneri íjtsaméí tútávajtsóhi.

3 Ehdúu naavédú nééne o ííténé pañe oke iñééne tsajtyéébé íñéubará píívyétúné iíñújivu. Áhullée ó ájtyumí tújpáábyécoba néébe iyáábeke íhñíwaúúné 7-uva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedítyúu mítyane meméháñé caatúvá nehñíwu Píívyéébedítyú íhjuváne.

4 Áábé hallúrí diille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duujínuúdú nééja tsániñe tújpájaúvu. Aallée ícyaaavé tsaimíyé óórótu, péératu, páhduvaré imíwu nééné newáyúúnetu, méénúmeíñehjivu. Aallée ejécunú óóróíhlló pañe páhduvaré nééné imítyuháñé imyéénuhíjcyanéj jí wáhpécunúne.

5 Áállé úmícotúu caatúvané íñáhjáubájháa nééiyóné íllúu: “Íhtsútu cóomí Babiróónia pámeere nahtsíwamééwámúj tsíjju; téhdure páneere ímítyunéhjí ííñújiri íjcyánéj tsíjju técoómi.”

6 Áállekée o ííténe ó waajácú Píívyéébeéjté ímí Jetsóoke iúráávyénéé déjúcotu dsíjivehíjcyámé tu-jpácycori dille líyíícyavéne.

7 Áánerí mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéji múnáajpi nééhií:

—¿Íveekí ayájú íhnáhorá u úllévenúne? Cáhawáá eene díbyé hallúrí dille íjcyáné iyáábé 7-uva íhñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema díityétsidítyú uke o úúbálleki.

8 Muurá diibye tsáhájuco íjcyájúcootúne. Ároobe tsiíñe íbóhííne wáhyéjúcóbá pañétú íjchívyéé múijyú tsiíñe íbóhíjúcúoóítyúhullévú iwágóóóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúú ííñújii ípívyéévéijyújuco pájtyetéme mémeháñé cáatúvané waajácúháámitu

imyémeháñé íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú íínerí tene íhjuváne. Muurá eene 7-baúvá cámeéhbaúné hallúrí diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uva íhñíwaúúne.

¹⁰ Áhdure 7-meva ávyéjuchte íjcyane nééiyóne. Áámedítúyú ícyooca tsaapi ávyéjuube íjcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pajtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéejpíyé ávyéjúúteé wahájchotáwuúre.

¹¹ Áábedítúyú diibye iyáábécoba tsúúcajáa dsíjívéroobe tsiíñe bóhñibe cámaáveéhi. Áábema 8-mevájúcooi teene 7-neva íjcyáné avyéjutu pájtyeíñe. Ároobe bóónétu ávyétá wágoóóveréjuco méénuíñe.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuuteíñe nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane.

¹³ Aame ipítýácójcatsíñe dííbyeke píaáboó dibye éhñííñevu ííhtsútúúveki.

¹⁴ Aame Obééjáwuúdú néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuúré táhjáiibye pámeere ávyéjuchte éhñííñevu íhtsútuube ávyéjuube íjcyáabe. Áánetu ihdyu ípyée ityújkevééllémeke dibye újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyámé dííbyema íjcyáahi. Ehdúu oke neebe níjkyéjì múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiíñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwamééwá nújpácyó hallúrí ácuúcunújpácyó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá íñújííne múnaa páhduvaré íhjuvámé dóbééveíñe nééiyóne.

16 Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyáábema téhduméré ávyéjuchte íjcyame diille nahtsíwamééwake nehnílleéhi. Aame díilleke ityútávájtsoóne íhvéjtsolle íjcyáá íícúvérátulléréjuco. Áálleke bóónétu ílluréjuco ditye cóvájtsóíñe.

17 Píívyéébere diityéké tééné íjtsaméivu ájcuú dibye muhdú néhdújuco tene ipájtyeki. Áánéllii diitye ávyéjuchte 10-meva iyáábeke íhtsútúúvétsoó dííbyere Píívyéébe néhdújuco.

18 Áánetu diille wáleeke u ájtyumíné panévá íñújííne avyéjú comíñe nééiyóne. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

18

Babiróónia wágóoovéne

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube íjcyaaabe cáámetu níityéébé ámítsaráhcó ííñuji ájchúcunúúbeke.

2 Aabée kéévánécoba nééhií:

—Tsúuca Babiróónia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wágóóóvéne boone téápajyúrí naavémuréjuco nehníwu néené wahpéjtema. Aane ihdyu óvi tehdújuco técoomi wágóoovéne.

3 ¿íveekí panévá íñújííne múnáake ímítyunévú íbúwátsohíjcyacóomi? Téhdure ¿íveekí técoomíyí álliuré úwááboméíñe íñújííne avyéjuchte icyáhcuíjtsóne ávyetá ímítyúné méénuhíjcyáhi? Áhdure técóomi múnaa mítyane íéhnéváiyóneri íjyácunúne panévá íñújííne nahjíhe múnáake mítyane dsídsínuhíjcyáhi.

4 Ehdúu dibye néénáa idyé tsijpi téhullétúré cáámetu nééhií:

—Méijchívyé écoomítyú múhdumé tahñéjté íjcyame técoomí múnáa ímityúné méénuhíjcyané ámuha meméénútuki, áhdure tééné hallútú ditye ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeítyuki.

5 Muurá técoomí múnáa ímityúcoba éhniíñevuré lííyaaténé oo Píívyéébe múhdurá o íjtsúcunúnéllíi tééné déjúcotu diityéké ó ícúbáhraáhi.

6 Ahdícýane óvi ihdyu diityéké ó ícúbahrá muhdúhjáa ditye tsíjtyeke ícúbáhrahíjcyáne áhdó ditye iwáájácuki.

7-8 Muurá ííbúwá pañe imítyájkímýeíñe nehíjcyámé íhtsutúmé íjcyámeke múijyú kímóóve pájtyéityúne. Áhdure nehíjcyámé múijyú muhdú íhcyóomi íjcyáityúne. Áámeke ihdyu téene áhdó óvi o kímóvejtsómé ícúbáhrámeí ájyáháñema dsíjiveri. Muurá panévaturé íhtsútuube Píívyéébe o íjcyabe diityé imítyú déjúcotu diityéké o ícúbáhráme cóomí áíívyeéhi.

9 Aane muurá panévá iñújñné avyéjujte técoomí múnáama ímityúné méénuhíjcyámé tsaímíyé ímíjyuuri íjcyarómé técoomi ámópácyoovéné íájtyúmícooca kímóóveéhi.

10 Aame téeneri íllityéne tsíhyullétúré ííteme neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí íhtsú cóomíjñí Babiróónia ñná pajtyej! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágóóóvecóóomi! Ehdu neeímye.

11 Ááneri panévá iñújíné nahjíhe múnaa mítyane kímóóveé ihñénéhji kiá iñáhjihenujúcóóityúneri.

12 Muurá técoomi nahjihénuhíjcyámé óóroó, páráátaá, bóróótseé, iééroó, pééraá, tsíñehji panévare mítyane áhdómeíñé néwayúúnee, íjcyane. Téhdure nahjihénuhíjcyámé imiá wajyámúúné ríinoó, tséédaá, íjcyane tújpájáhjiúvú néenema duujínuúdúnéjahji. Áhdure nahjihénuhíjcyámé páhduvare nénehji imyéwu cúváané uméhéénema imíwu néené néwáyúúnetu méénúmeíñéhji.

13 Áhdure páhduvare néené pacúúcuháñé imyéwu cúvanéhji mííraá, ijtsiéétsoo, íjcyane nahjihénuhíjcyáme. Majchóháñé nahjihénuhíjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríínaa, tríigoó, íjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjihénuhíjcyámé canéérama tsíñehji. Téhdure nahjihénuhíjcyámé jéémú ocájímuu, obééjámuu, íjyumuu, íjchíemíínee, míamúnaa, íjcyane. Ánehji kiá iñáhjihenujúcóóityúneri kímóóveímye.

14 Aame técoomíúvutu neéhi:

—¿Kiávújuco icyooca técoomíúvú iñtsútuj? Tsúúca páneemáyé técoomi wágóóovéné tsá mújyú maájtyumíjúcóóityúne.

15-16 Aame téneri iíllityéne técoomíúvú ijcyátsíí kémuélléturé ííteme ikímóóvéne neéhi:

—¡Máidáátsoju íveekí iñtsú cóómijíí Babiróónia muhdú ijcyá éhne múúne walle imíwu néené wajyámúúnema íjcyalle tsaímíyé icyáávellédú nécoómi! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecúteré tsúúca wágóóóvecóómi! Ehdu neeímye.

17 Aane muurá muhdú técoomi wágóoovené cújúwamíneri úllehíjcyámé pámeere íavyéjyjtémá íwákimyéi múnaa ájtyúmíhi.

18 Aame técoomi áiivyéné ámópácyóucunúné ííténe neéhi:

—¿A íjcyacóómí tsícyoomi écoomíuvúdu nécoómij?

19 Aame ikímóóvéne íhñíwaúúné íbállííñúmeíñe neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí écoomi íhtsú cóómijí íná pajtye técoomívújuco múúhá wákimyéi cújúwamíneri muha metsájtyéné hallúvú medsídsívahíjcyacóómí! Ácoomi ¿íveekí peecútéré tsúuca wágóoovéhi?

20 Ehdú ditye kímóóvénaa pámeere níjkyéji múnáama múhdumé tahñéjté íjcyame táuwááboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomí múnáadi ó ícúbáhraá tahñéjteke díbye ímityúné dáríívehíjcyáné déjúcotu. Ehdú Píívyéébe néehí.

21 Átsihdyúu idyé o ííténáa tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi nééwáyúcoba móóá pañévú iwááóne néehí:

—Eene móóá pañévú nééwayu o wááodu muurá íhtsútu cóomí Babiróonia wágóóóvecóómí tsáhájuco mújyú maájtyúmíityúne.

22 Tsáhájuco mújyú técoomí múnaa iwáñehjívaténe cúmubáánema chíiyóro líjchune melléébóityúne. Téhdure tsáhájuco técoomíyí ípyéé imyéénuhíjcyádú panévá wákimyéi ditye méénune maájtyúmíityúne.

23 Tsáhájuco mújyú técoomi tsaímíyé péétécunúityúne. Tsáhájuco técoomívú ditye

ityáábávajcatsíñé wañéhjíné méénúityúne. Páneere técoomí íhtsútú nijkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnáa íhtsutúmé tsíjtyé nahjíhe múnáa ehnííñevu íjcyame panévá iñújíine múnáake mútátsohíjcyá waabyénujúúneri.

²⁴ Áhdurée técoomívú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama pámeere dííbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdúu níjkyéji múnáajpi néé naavédú nééne o ítténé pañe.

19

¹ Átsihdyúu idyé tééné pañéré ó lleebó cáámetu mítyame míamúnáa kéévánécoba nééneé:

Métsu	Mépiivyéébé	íhtsútuube	ávyéjuube
	íjcyáábedítýú	pajtyéteju	tsáábeke
	maávyéjújtsoki.		

² Muurá muhdú tene íjcyadújuco dibye muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímíbajchóne. Muuráhjáa nahtsíwamééwá panévá iñújíine múnáake ímítyúneri ityútávájtsóne dííbyé ícúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu díílleedi ícúbáhraabe.

³ Átsihdyúu idyé tsiíne néémeé:

—¡Métsu maávyéjújtso Píívyéébeke! Muurá técoomi íhtsútu cóomí áíívyéne ójtsó tsá múijyú íhvetéityúne.

⁴ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevétsojtémá 4-meva iyámédú nééme Píívyéébe íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbé lliíñévú ímíhmóubáne nééhií:

—¡Métsu maávyéjújtso Píívyéébeke!

⁵ Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi íjcyaaabe nééhií:

Métsu pámeere ídáátsojtémá íhtsútujte múhdumé
Mépiivyéébé ïcúve múnaa meíjcyame díbye
ímíllédú meíjcyame dífbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáwuúdú néébe wáñehjíváténe

⁶⁻⁸ Átsihdyúu idyé tsiíñe ó lleebó éhne múúne
teehi níívácunúné tujkéveri mítyane chíjchimu
íhjuvádú míamúnaa íhjuváne. Íllúu néémeé:

Panévatúré íhtsútuube Ávyéjuube Píívyéébe
íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri
meímíjyuúki. Muurá Obééjáwuúdú
néébe tsúuca ihñéjtema wáñehjívátéé
éhne múúne tsaapi ityáábaváné wañéhjí
méénudu. Áánéllii tsúuca íjcyátsíivyémé ímíá
wajyámúúné tsítsíjahjívú iújcámeñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsíjahjí Píívyéébeéjté
ímíáámé meíjcyane nééiyóne.

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke nééhií:

—Íllu caatúnu: “ÍMaímijyu ihdyu Obééjáwuúdú
néébe méwadyu nééme ihñéjteke imíñútsómema
wáñehjíváténej!”

Átsihdyúu oke neébe:

—Ehdu ímíááné Píívyéébere nééhií.

¹⁰ Áánélliihyéé dííbyé lliíñévú o mímóúúvéne
dífbyeke o dúúrúváyónáa oke neébe:

—ÍOke duurúvadíñe! Muurá ámuháduré
oo Píívyéébé ïcúve múnáajpi eene ámuha
díñahbémuma Jetsocríjtoke ímí meúraavyémé
meíjcyadu. Áánéllii ihdyu dífbyekéré Píívyéébeke
duurúvá dííbyé uwááboju Jetsóodi íjcyane ámuha

meúwáábohíjcyáábeke. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

Tsítsííbeúvú nééne íjju hallúrí íjcyáábe

11-13 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjiri íjju tsítsííbeúvú néébeke. Áábé hallúríí ácuúcunúúbe mémé ímiáábé Állíúútuúbe. Tsiiñée dífbye mémé Píívyéébé Ihju. Aabe muurá míamúnaa muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchoó muhdú meícyahíjcyádújuco. Aabée íchahíwáánema íjcyáábé hálluúúcú cúújúwayúdú peetéccunúhi. Áánetúu imyémé dífbyedítúú cáátúnúmeíñé íná nééiyóné tsá múha wáájácutúne. Apáábyéree dífbye waajácuhi.

14 Áábekée mítyame míamúnaa tsítsijte íjjúmudi úraavyé ímiá wajyámúúné tsítsijáánema íjcyame.

15-16 Aabée tsuhjíváwu nééwa níhtsúwá díbeúccunú tééwari panévá íñújííne múnáake ícúbáhráíwa. Áábedítúúu íwajyámutuu, íjcyúbatuu, caatúváné íllu nééneé: “Páné avyéjuté éhniíñevu íhtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá dífbyé hójtsí pañe panévá íñújííne múnaa íjcyááhi. Áhdure dífbyej tééveri íhtsútuube Píívyéébe icyáyobáávaténe míamúnáadi ícúbáhraá éhne múúne óóva íjtyúhari dítye dótsuhcúdu.

17-18 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéji múnáajpi cóójíejpi núhbá hallúrí íjyóccunúúbeke. Aabée wahpéjteke kéévánécoba néehíí:

—Píívyéébe néé pámeekéré ídáátsojtékee, íhtsútuújtékee, íjjúmuke díityédí méénújcatsímyéhjimáyé ámuha medóókií. Áámeke

wa metsááne medóovaj. Ehdúu neebe níjkyéji múnáajpi wahpéjteke.

19 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá iñújíné avyéjajte píhcyaaavéné diibye íjju hallúri íjcyaaabe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema imyéénújcatsíki.

20 Áronáacáa diibye iyáábécóbama Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáájpídí díllómeíbyé méénuráíturóné méénúúbema tsúúca diityétsikye ékeevéme. Diibyeé eene Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáájpídí díllómeíbyé íllure állihíjcyá míamúnáake diibye iyáábécóba mémema íjcyame díbyé níjcyota dúúrúvahíjcyámeke. Áromútsíi bóhímútsíyé wágoové ávyétá ihnáhó atsóoperemá péétécunúné cuujúwá pañévu.

21 Áánetúu tsijtye ímunáajtéké diibye íjju hallúri ácuúcunúúbé ínñtsúwari dsíjívétsómeke diitye wahpéjté dóóhíí.

20

Jetsóó ávyéjuube íñújiri íjcyane

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi cáámetu íñújívú níityene ápíchó néheju wáhyéjúcóba lláávee, úwááñéhícyobaa, íjcyánema.

2 Aabée níhbácobádú néébeke díbyere íñimye íjcyaaabe Naavéneke tééhiyi idyóhjinúúbeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu.

3 Áábé hallúvúu cóhpéj wátájcoobe díbye míamúnáake 1,000 píjcyá hajchótá

iálljyúcoótuki. Áané boonétúu tsiíñe ácádsííveebe wahájchotáwuúréjuco.

4 Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ditye ímíbájchóiñévú Píívyéébe níwaavémé íavyéjú ijyáwááné hallúrí ácújcatyémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Píívyéébé ihjyu Jetsóodi íjcyane úwáábohíjcyámeke tééné hallútúu ditye íhñíwaúúné kípíyúúcu híjcyámeke. Diityée muurá tsá mújyú diibye iyáábécóbake íñjcyotámá dúúrúvatúne. Áánéllihyéé dííbye mémé tsá diityéké íúmicóónetu íhyójtínéúbatu íjcyatúne. Aamée tsiíñe bóhíime Críjtoma ávyéjuuté téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

5 Aane cahcújtso múnaa dsíjivémé bóhítujkénúíñé nééiyóne. Áánetúu tsijtye cáhcújtso tumé téhdune 1,000 píjcyá boonéturéjuco bóhííne.

6 Maímijyu ihdyu tsaímíyé Píívyéébema ícyahíjcyámé tujkénú bóhíícunúíñej. Áámeke tsáhájjuco bóónétu íjcyáné ícúbáhaméí dómájcóityúne. Aame Píívyéébema Críjtomútsí íjcyánéjcu lluvájté íjcyame ávyéjúúteé ííñújri téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

7 Áané boone tsiíñe Naavéné ácádsíjcaáyóméíhi.

8 Aabe ípyée imyéenuhíjcyádú tsiíñe páné íñújííne múnáakéré iállííne mújtátsoóhi. Ááne Góoo, Magóoo, íjcyáné íñújíícu múnaa ávyétá mityámé eeveratu íjcyame Críjtoke néhníllehíjcyámema íúcújcatsííne dííbyema méénújcatsíimye.

9 Aanée naavédú nééne o ííténáa pahúllevátú

tsáame Píívyéébe ihcyóomi wájuú nécoomi tsúuca mícavévá pámeere dííbyeéjteke ipírújtsóroki. Áronáacáa Píívyéébe cúujuwa cáámetu diityé hallúvú ijcaáyóné pámeekéré áiúcú tsáapíúbá coéváratu.

10 Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihíjcyáábeke waagóoobe cúujuwa atsóoperémá péétécunúwá pañévú tééwá pañe tsúuca iyáábécobaa, iye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpidi díllómeihíjcyáábee, íjcyamútsí íjcyáwá pañévu. Aamée tsúuca tééwá pañe ícúbáhrámeí múijyú níjkéváityúne.

Ímibájchoju

11 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsíj néené avyéjú ijyáwá hallúrí tsaapi ácuúcunúúbeke. Áábedítyúu ííñújima íévéhóowari íjcyanéhjí peíñú pevétsiyéjuco.

12 Áijyúu dííbyé úmíwari íhtsútúméhjimáyé ídáátsojte dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhíímedívú pááyuube muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúváné waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyetéme mémeháñe íjcyaháami. Áánemáa diityémá ímibájchoobe téhaamíjí pañétú muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúnúmeídyújuco.

13 Téijyúu pámeere dsíjívémé ijchívyécunú móáñe pañétuu, ííñújí pañétuu, íjcyane. Áámemáa ímibájchoobe muhdúhjáa ditye ícyahíjcyánéhjí.

14 Áijyúu tsáhájjuco dsíjívé íjcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjívémé úújetéhíjcyatsíí tsúuca

wágóoové cúújúwá pañévú ditye wágóóóvéíwá pañévu.

¹⁵ Ááwá pañévúu wágóoovémé íñe múhdumé pájtyetéme mémeháñé íjcyáháámitu imyémé íjcyatúme.

21

Béhné iññújima níjkyeji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné iññújí iévéhóówari íjcyánéhjima bóhówaavéné íhdéénéhjí tsúuca wágóóóvéné boóne. Áronáacáa tsáhájucu móañe íjcyatúne.

² Ájyúu o ítténáa béhné Jerotsaréé niityé níjkyéjitu Píívyéébedítu. Ácoomí tsaímíyé íñné imíjyaú éhne múúne walle ityájíváné wañéhjí pañe ímíbájkímeyédyu.

³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhií:
—Ícyooca Píívyéébe ihñéjtéj pñne íjcyaabéréjuco di-ityéké túkévéjtsoíñe. Áábema íjcyaimyé tsaímíyējuco.

⁴ Áámema tsáhájucu kímóóve, dsijívé, panévá ícúbáhraméí, íjcyájúcóóityú tsúuca dibye páneere tsíhdyuréjuco cápáyoácónéllíhye.

⁵ Ehdúu dibye nééné boone íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbé nééhií:

—Panévárez béhnéréjuco o ípívyejtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úúma o íhjuváne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Muurá ímiáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiíñe oke neébe:

—Áyu tsúúca páneere muhdú o néhdújuco pájtyene. Aabe panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube íjcyadúré o íjcyaaabe ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóííbye. Aabe áátsimédú néeme ímítyunévú táhjátsámeítyúmé tsaímíyé íjcyáíyóneri tsúúrámeímyeke ó ájcuú ímiá bóhívu áhdóratúne. Áámé Piivyéébe ó íjcyaaíhi.

⁸ Áánetu oke iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóneri iíllityéne cáhcújtsotúmee, dsíjívétso múnáa, íhdícyámema dómácócatsíhijcyámee, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyámee, waabyénu múnáa, állíu múnáa, éhdume wágóóóveé cúújuwa atsóóperémá péétécunúwá pañévu. Ehdu botsíi ávyetá wágoóóveréjuco ditye méénuíñe. Ehdúu oke Píivyéébe nééhií.

Béhcóómi Jerotsarée

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi éhnée 7-mevadítyú nihñéeneré ícúbáhraméi íjcyáíhlloma íjcyaaabe oke nééhií:

—Cáhwáá uke o úújétso Obééjáwuúdú néébé uráávyé múnáa éhne múúne tsáápí taaba íjcyadu néémedívu.

¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o ííténé pañe oke tsajtyéébe cámeíhbáú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsoobe Píivyéébe cóómí Jerotsarée imíwu nécoomi níjkyéjitu ííñujívú níítyécoomívu.

11 Ácoomítyúu ávyeta Píívyéébé ámitsaráhcó cádiúcunú ehne 'jájpeé' némeíñé neewáyú 'rauráú' nééu imíwu 'rutúrútu' néhduú.

12-13 Ácoomí mǎjcóo cáámé mǎjcócoba ávyéta píímí némǎjcótú 12-wava lléhowááne. Panéjcuvatúu 3-wavátsá 4-tshǎjvatu. Áwáhjitúu ijraéémú dohǎjbá 12-neva ǎjcyáne mémeháñé caatúvá téwavádu. Áwahǎí nǎjkyéji múnaa tsáápiitsa tehméhi.

14 Áhdurée idyé témǎjcótú 12-uva néwáyúcobáné ímichi témǎjco éjkeúhji. Áúhjitúu idyé téuvádú tsáápiitsa Obééjáwuúdu néébé mamýému mémeháñé caatúváhi.

15 Ájyúu diibye nǎjkyéji múnáajpi óoma ǎhǎyúváábedi óórówa eevéwá díbye tééwari técoomi íééve páneere témǎjco ǎllehówáánemájuco.

16-17 Ácoomíi ávyeta tsahdu cóomíyé páhǎjyáwá nécoomi muhdu míamúnaa meéévehǎjcyádu panéjcuvaré icyáámema íwatyúúve éhnéjcu ééveebe tsahǎjchotaré 2,200 kiróómetro. Áánetúu técoomí mǎjcoj píímí ééveebe 64 ééveta.

18 Ámǎjcóo méénúmeí tsanééré 'jájpeé' némeíñé newáyúúnetu. Áánetúu ipácóomí tsanééré óórótu méénúmeícyóómí mǎícúmǎjǎdu ǎíne imǎjyáú 'rutúrútu'.

19-20 Ácoomí mǎjcóo ímichi éjkéné newáyúcobáné icyáávétsámeí 'jájpeé, tsapííroo, áágataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonaríínaa, critsóóritoo, berííroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsǎjto, amatǎjtaa', némeíñé newáyúúné imíwu páhduvaré néuhǎjtu.

21 Áánetúu técoomí mijcó llehówááné 12-wava méénúmeí téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áánetúu pañétúejíjtó técoomí ulléjító téenere óórótu méénúmeíjító máícúmíjídú ímíwu 'rutúrútu'.

22 Árónáacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomíyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáuúdu néébema Píívyéebemútsí tééjadu néémutsi íjcyánéllííhye.

23 Ácoomi muurá tsáhájuco núhbamútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéébé ámítsaráhcoréjuco Obééjáuúdu néébedítyú ájchúacunénej tééveri técoomi íjcyaiíñe.

24 Áábej tééveri pámeere míamúnaa panévá iññújíné avyéjútémá tsáimíyé íjcyame técoomi avyéjútsoóhi.

25 Ácoomí llehówááné tsá wátáhájcatyéityú tene mújyú íjyunúityúnéllííhye.

26 Muurá técoomívú panévá iññújíné avyéjú dóbééveéhi.

27 Ácoomíyí tsá ñná ímityúné íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehji méénúmema álliúúmé téhullévú úújetéityúne. Apáámyéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáuúdu néébedi íjcyáháámitu cáátuvámé técoomívú úújeteéhi.

22

1 Átsihdyúu diibye níjkyéji múnáajpi oke úújetsó tééhivu Obééjáuúdu néébema Píívyéebemútsí avyéjú íjcyátsihdyu íññécunúhí páñétúejíjtó técoomí ulléjító pñnétú níívahívu. Aahí nujpácyóo avyéta ímí 'raúrúú' néjpacyo meke bohíwú ajcúhi.

2 Ááhi úníurli tsanéjúcuri úmehééne meke medsíjívécúóóityúne bóhívu ájcuhéhjí ténuhbávádú néévahíjcyahéhji. Áhéhjíhaamínee panéva iñújíne múnáake bohívu ájcúhi.

3 Aane Obééjáuúdu néébema Píívyéébemútsí avyéjú técoomí pañe íjcyánéllii tsá íné imityú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébe ícúve múnáa íjcyame dílbyeke duurúvaáhi.

4 Aame dílbyeke ájtyumí múhdumé dílbye mémé úmicóónetu cáátuváme. Aame avyéjúúteé dílbyema mújyú níjkéváityúne.

5 Tsáhájucó mújyú téhulle íjyunúityúne. Áánéllii tsáhájucó peetéháñe íjcyáityúne. Áhdure tsáhájucó nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe íhtsútuube íjcyaabéréjucó peete íjcyáiñe.

Jetsocríjtó tsááiñe pñhíjucóóne

6 Átsihdyúu dílbye níjkyéji múnáajpi oke néehíi:

—Íñe uke o nééne muurá avyeta ímiááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píívyéébe Íapííchoj téeveri íhjúu uubálle múnáake íná pájtyeíñe íhdétújucó wáájácútsohíjcyaaabe oke wallóo téhdure dílbye ícúve múnáake o úubálle muhdú lléváhréjucó tene pájtyeíñe.

7 Muurá Jetsóo néehíi: “Ílléváhréjucó o tsááiñe! Áhdícyane ihdyu maímijyu ditye íjcyáiñe íñe íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeíñe cáátuvané cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

8-9 Aanée ó ájtyumí ehdu páneere muhdú pájtyeíñe oke úubállémeíñéhji. Áánélliihyée dílbye

níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé lliiñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñe! Muurá ámuhadúré oo Píívyéébé ìicúve múnáajpi ámuha díñahbémuma dííbyé ihjyú uubáalle múnaa meijcyame íhyaamí pañe íjcyané uwááboju ímí ámuha mecáhcujsómé meijcyadu. Áánéllii ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúva.

¹⁰ Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátúnuháámí páátánutúne. Muurá muhdú téhaamí pañe tene nééne lléváhréjucu pájtyeíñe.

¹¹ Ahdícyane óví Píívyéébema ímí íjcyáíyóneri tsúúrameímyé ímíñeúvú ijcyá dííbyema. Áánetu ihdyu óvi ímityúmé ímíllédú ijcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke nééhií.

¹² Ááné boonétúu idyé Jetsóo oke nééhií:

—¡Muurá lléváhréjucu o tsááiñe! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye ícyahíjcyáne áhdovu.

¹³ Aabe panévatúré íhtsútuube o íjcyaaabe tapíívyema o íjcyátuube ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóííbye.

¹⁴ Ahdícyane maímijyu ditye íjcyaiñé tsaímíyé ícyahíjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu iúújetécooca bohíívú ájcúné uméhe néévá llééneímye.

¹⁵ Áánetu ímityúmé waabyénu múnaa, íhdícyámema dómácócatsíhijcyámee, dsíjívétso

múnaa, nįjcyotájteke dúúrúvahįjcyámee, állíu múnaa, įjcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

16 Aane įñe nįjkyéji múnáájpkıye diéllevu ó wallóo dibye úhdivu ibóhówájtso páneere muhdú pájtyeįñéhji uuréjuco tácahcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjaa páneere o įpıvyéétsóroobe Dabııúvúj tsiiménémúhaabe ó įjcyá tsıtsıvé mııcúruwádú o néébeé. Ehdúu Jetsóo oke nééhiı.

17 Ahdıcyane Pııvyéébé Apııchó įhıyú uubálle múnáaj tééveri mıamúnáake pıuváhi. Áhdure Obééjáuúdu néébé cahcújtso múnaa éhne múúne tsáapı taaba įjcyadu nééme mıamúnáake pıuváhi. Aane ihıdyu óví lléébome itsááne adóvá bohı nıjpácyotu áhdóratúne.

18 Aane įñe tsúuca įhyaamı pañe cáátúvané uwááboju lléébómeke o néé ditye éhnııñevu iıyéjuco tsıñehji iaméjtsótuki. Muurá tehdu méénúmeke Pııvyéébe ávyétá įhnáhó icúbáhraá muhdú téhaamı pañétú tene néhdújuco.

19 Áhdure idyé téené uwáábóju tsane wáágóome mémé páacyúııbye tsúuca pájtyeteme mémeháñe cáátúváháamıtu. Aame tsá díıbyé cóomıvu úújetéityú įñe įhyaamı pañétú úúbállémeıcyoomıvu.

20 Aanée diıbye įhyaamı pañe díıbyé uwááboju įjcyaae nééhiı:

—İmıááne lléváhréjuco o tsáaiñe.

Áánéllııhyée díıbyeke o nééhiı:

—Juújuj, tehdújuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa įcıı tsaácoj.

²¹ Aabe ihdyu óví ámúhake píaabó pájyuváre.
Áyu tehdújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48